

Ele?tirel Dü?ünme Engelleri (ELDEN) Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ele?tirel Dü?ünme Engelleri (ELDEN) Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20872>

Özet

Ele?tirel Dü?ünme Engelleri (ELDEN) Ölçe?i, bireylerin Ele?tirel Dü?ünme süreçlerini engelleyen veya k?s?tlayan psikolojik ve bili?sel bariyerleri ölçmek amacıyla geli?tirilmis? özgün bir ölçektir. Ölçek, 2019 y?l?nda Semerci ve arkadaş?lar? taraf?ndan yapılan kapsamlı geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda kullanıma sunulmuştur. ELDEN, dört farklı alt boyutta toplam 26 maddeden oluşmakta olup, bireylerin mantık yürütme, ben merkezlik, otoriteye ba?lılık ve a??r? güven gibi ele?tirel dü?ünmeyi sekteye u?ratan e?ilimlerini de?erlendirir.

Anahtar Kelimeler

Ele?tirel Dü?ünme, Ele?tirel Dü?ünme Engelleri, Ölçek Geli?tirme, Faktör Analizi, Güvenirlik, Cronbach Alpha, Ben Merkezlik.

Yazarlar

Nuriye Semerci, Çi?dem Semerci, Fatih Ünal, Emre Y?lmaz, Özlem Y?lmaz.

Amaç

ELDEN Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin Ele?tirel Dü?ünme yeteneklerini tam olarak kullanmalarını engelleyen ve akademik ya da günlük yaşamdaki karar alma süreçlerini olumsuz etkileyen içsel engelleri belirlemek ve nicel olarak ölçmektir. Bu ölçek, özellikle eğitim ortamlarında öğrencilerin ele?tirel dü?ünme becerilerini geli?tirme çabalarına rehberlik edecek tanıtıcı veriler sağlamak üzere tasarlanmıştır.

Yapı

ELDEN Ölçe?i, ele?tirel dü?ünme engellerini temsil eden dört temel alt boyuttan (faktörden) oluşmaktadır. Bu alt boyutlar ve madde sayıları şunlardır:

Mantık Yürütememe (10 madde): Bireyin kararlarını sonuçlarını öngörme ve tutarlı mantıksal çökarmlar yapma konusundaki zorluklarını ifade eder.

Ben Merkezlik (6 madde): Bireyin kendi kişisel inançlarına, duygularına veya batıl dü?üncelerine aşır? ba?lı olarak objektif muhakemeden uzaklaşma eğilimini ölçer.

Otoriteye ?nanç (6 madde): Ele?tirel sorgulama yerine, otorite figürlerinin veya geleneksel normların doğruluğunu mutlak kabul etme eğilimini yansıtır.

Aşır? Güven (4 madde): Bireyin kendi bilgi ve yeterliliklerine yönelik gerçekçi olmayan düzeyde yüksek güven duymas? ve farklı fikirlere tahammül edememesini ölçer.

Geçerlik

    in yapı geçerliğini tespit etmek amacıyla yapılan Faktör Analizi  al  malar , ELDEN'in dört faktörlü yap s n  desteklemiştir. Elde edilen sonuçlara göre, bu dört faktörün toplam varyansın % **40.454**' n  a  klad    belirlenmiştir.

Verilerin faktör analizi için uygunluğunu değerlendirmek üzere yapılan analizlerde, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri **0.892** olarak hesaplanm   r. Bu değer, verilerin faktör analizi için m kemm l düzeyde uygun olduğunu göstermektedir. Bartlett Küresellik Testi sonucu ise 3.783E3 (Sd=378, p=0.000) olarak bulunmuş, bu da maddeler arasındaki korelasyonun faktör yapısı oluşturmak için yeterli olduğunu kan tlam   r. Madde-toplam korelasyonlar  **0.38 ile 0.60** arasında de immektedir, bu da maddelerin     len genel yapıyla tutarlı olduğunu göstermektedir.

Güvenirlik

ELDEN     i'nin güvenirliği,    itli yöntemlerle test edilmiştir. Bu yöntemler arasında e de er test ve test-tekrar test uygulamaları yer almaktadır.     in i  tutarl l   n     mek amacıyla 566 öğrencinin cevaplar  üzerinden hesaplanan genel Cronbach Alpha katsayısı **0.87** olarak bulunmuştur. Bu değer,     in bütünü için yüksek düzeyde bir i  tutarl l  a sahip olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, iki yarı korelasyon katsayısı **0.74** olarak hesaplanm   r. Alt boyutlar bazında i  tutarl l  k katsayıları ise şöyledir:

Mantık Yürütememe (10 madde): 0.787

Ben Merkezlilik (6 madde): 0.648

Otoriteye  nan  (6 madde): 0.675

A  r  Güven (4 madde): 0.698

Bu alt boyut katsayıları, her bir faktörün kendi içinde yeterli düzeyde g venirli e sahip olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

    in geliştirilmesi aşamasında yapılan a  mlay c  Faktör Analizi, 26 maddeden oluşan     in dört ana faktör altında topland   n  ortaya koymuştur. Bu faktörler, teorik beklentilerle uyumlu olarak elektirel düşünme engellerinin farklı yönlerini temsil etmektedir. Analiz sonucunda elde edilen % **40.454**'l  k a  klan n varyans oranı,     in yapısal geçerliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu işaret etmektedir.

Analiz öncesinde verilerin örneklem yeterliliğine bak lm  ; KMO değeri 0.892, Bartlett testi ise

istatistiksel olarak anlamlı? ($p=0.000$) bulunmuştur. Bu bulgular, toplanan verilerin faktör yapısı? için uygun olduğunu teyit etmektedir.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: 26 maddelik öz bildirim     i.

Language Available: Türkçe (Turkish).

Population Group: Öğrenciler (Y ksek retim veya orta retim düzeyindeki bireyler).

Age Group: Genç yetişkinler ve ergenler (Spesifik ya  aralığı belirtilmemiştir, ancak referans kitlesi öğrencilerden olmaktadır).

Population Details: Güvenirlik analizleri 566   renci üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Methodology: 5'li Likert tipi derecelendirme (1= hiç kat lm yorum - 5= tamamen kat lm yorum) kullanılmaktadır. Yüksek puanlar, elektirel düşünme engellerinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir.

 zinler, ücret ve Test Y li?

Test Y li?: 2019 (Yayın y li?).

Sorumlu Yazar: Nuriye Semerci.

 leti im: nsemerci@bartin.edu.tr.

 zinler ve ücret:     in ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı için yazarla iletişime geçilmesi tavsiye edilir.

Kaynaklar

Semerci, N., Semerci,  .,  nal, F., Yılmaz, E., ve Yılmaz,  . (2019). Elektirel düşünme engelleri (ELDEN)     i: Geçerlik ve güvenirlik  alı malar . *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8(1), 281-299. doi: 10.30703/cije.48427.

    in orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [elestirel-dusunme-engelleri-elden-olcegi-toad.pdf](#)

Elektirel Düünme Engelleri (ELDEN) Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?adaki ölçek maddeleri, orijinal dilinde korunmu? olup hiçbir ?ekilde de?itirilmemelidir.

Ölçek, toplam 4 alt boyut ve 26 maddeden olu?maktadır:

Mant?k Yürütememe (10 m): Kararlar?m?n sonuçlar?n? tahmin etmekte zorlan?r?m.

Ben Merkezlilik (6 m): Bat?l inançlar?m davran??lar?m? yönlendirir.

Otoriteye ?nanç (6 m): Ya?am?n ola?an ak???n? de?itiremem.

A??r? Güven (4 m): Farkl? dü?üncelere tahammül edemem.